

Fjällbacka

Bohuslän skærgård

8.-20. juli 2012

af Hans Ketil - Nexø Kajakklub

Efter at have læst Camilla Läckbergs krimier fra hendes fødeby og set flere svenske TV film og serier fra området, bl.a. ”Stenhuggeren”, havde vi fået lyst til at besøge skærgården ud for Fjällbacka.

Søndag d. 8. juli:

Da vi sidder på morgenfærgen fra Rønne til Ystad er vi stadig i tvivl om, hvorvidt vi skal dreje til venstre for at køre til Bohuslän oppe på vestkysten, som vi har planlagt, eller om vi skal vælge vores alternative plan og dreje til højre for at tage til St. Anna skærgård på Sveriges østkyst. De sidste dage havde vejrudsigten svinget til fordel for henholdsvis den ene og den anden kyststrækning, så nu sidder vi og sammenligner de sidste udskrifter fra www.yr.no for hhv. Hamburgsund og Tyrislöt og bliver til sidst enige om at køre til Bohuslän – en beslutning vi ikke senere fandt anledning til at fortryde.

Vi holder frokostpause på en rastepuds nord for Göteborg, og efter 480 km ankommer vi til det lille fiskerleje ved Hee Strand syd for Hamburgsund. Vi lægger kajakkerne af og stuver grejet under dæk. Efter at have spist aftensmad ror vi ud i området. Vi undersøger et par teltmuligheder på Ndr. Lyngö og St. Flatskär, inden vi efter 5 km roning falder for en 5 stjernet plads på øen Dannemark i læ for vestenvinden. Øen er forbundet med nabooen Ulön ved en tange af opskyllede, pulveriserede muslingeskaller. På Ulön er der både mult toiletter og affaldsspand. Det skulle vise sig, at disse faciliteter stod spredt rundt på øerne, og det er nok en god idé i et område med så mange besøgende. Det er søredningstjenesten, som står for tømning af toiletter og affaldscontainere. Efter at have besøgt faciliteterne er det endelig blevet tid til almindelig aftenhygge, og efter en lang dag er vi trætte og går til køjs kl. 22, selvom det stadig er lyst.

5 stjernet lejr på øen Dannemark

Mandag d. 9. juli:

Vi lader lejren stå og tager på dagtur. Vinden har rejst sig til 5-7 m/s fra SV, da vi går nord om Dannemark og stævner direkte vest ud mod havet under en blå himmel og fuld sol. Som den yderste forpost ligger Saltskär. Her står en 12 meter høj kåring (sømærke/kvinde). Det karakteristiske sømærke er opført i 1882 efter tegninger af Heidenstam. Han blev inspireret af de lokale fiskeres historier om vragplyndrersken Justina på Hornö til at udforme det som en kvindefigur. Sømærket er

fremstillet af et jernskelet med delvis træbeklædning og en kugle øverst. Hvis man nærmer sig fra syd, ligner sømærket en ung høj gravid kvinde, som står og skuer ud over havet. Når man fortsætter, bliver stenvarden ved hendes side til hendes barn, som hun holder i hånden. Ror man videre rundt om hende, bøjes hendes ryg, hun synker sammen og ældes. Til sidst bliver hun til et skelet, og så skal man passe på, for så er man på grundt vand. Det siges, at hun sætter sig ned og hviler sig, når ingen ser på hende, men så snart man kigger, står hun igen strunk på sin plads. Efter 100 års nedslidning og tæring reddede foreningen Saltskärs Kärings Vänner sømærket fra rationaliseringsdøden.

Saltskärs kärinaen

De restaurerede sømærket i 1987 og erstattede det med et nyt i 2006, så skrønerne kan fortælles videre. Fra Saltskär går vi nordpå gennem strædet mellem Kiddön og Lille Hamburgö. I det lavvandede stræde går en kvinde rundt i vandet med sine to sønner. De har alle tre våddragter og svømmebriller på, for de er ved at samle muslinger til aftensmaden i en spand. Det ser rigtig hyggeligt ud. Vi hilser på dem og krydser så sejlrenden til Hamburgö. Bådtrafikken er livlig her i skærgården, og man er aldrig i tvivl om, hvor sejlrenderne er, for her steamer lystbådene af sted i tæt formation, så vi må sommetider vente længe, før vi kan krydse i samlet flok for at være så synlige som muligt. Kort efter kommer vi ind i Sjövikén, hvor vi får lov at tanke vand i Stora Stenars Segelsällskaps køkken (SSSS). Langs bådbroen ligger en tæt række af optimistjoller, og børn i 8-10 års alderen vimser omkring. Der er sommersejlskole, og da vi kommer ind i klubhuset, sidder børnene ivrigt optaget af undervisningen og teoretiske opgaver, og de unge engagerede instruktører hjælper til og giver gode råd. Det emmer af iver, nysgerrighed og lærelyst. Inden vi kommer af sted igen, er børnene kommet på vandet og prøver efter bedste evne at omsætte teori til praksis. Vi holder frokostpause i en lille vig. Bunden her er leret og dyndet, så vi venter med at bade, til vi kommer til havsbadet. Vi er nu kommet til Hamburgös nordlige spids og drejer ned i sundet mellem øen og fastlandet til byen Hamburgsund, oprindeligt et gammelt fiskerleje tilbage fra 1500 tallet, hvor der også var toldstation. I 1900 tallet var det den næststørste skudehavn i Bohuslén. Herfra eksporterede man bl.a. halm til Londons droskeheste. I dag lever byen ligesom de fleste andre kystbyer mest af turisme. Det er ren promenade gennem det stille sund. De smukke pastelfarvede træhuse ligger som perler på en snor med små snedige bord- og badearrangementer, saunaer og badetønder. Alle har de et bådhus eller en brygge, hvor der ligger en båd, ofte i luksusklassen. Vi går i land i centrum og

Kædefærgen i Hamburgsund

blander os med de øvrige turister. På torvet frekventerer vi "Pipers Huset" - et ishus, der er ligeså kendt og velmagende som vores hjemlige Boisen is. Vi oser rundt i de nærmeste forretninger, inden vi igen samles for at ro videre. Kort efter start må vi holde tilbage for den gule kædefærge, som trofast tøffer frem og tilbage i pendulfart på sin 130 meter lange rute over sundet. Promenaden fortsætter sydpå gennem det 5 km lange sund. Ved udmundingen ligger et lille skær, hvor der er rejst et skilt, som viser vej til hhv. Hamburgsund, Göteborg, Oslo og New York. Vi drejer sydpå og efter et par kilometer er vi atter tilbage i lejren ved 19 tiden. Efter 18 km i sol og saltvand er det dejligt med et aftenbad og en øl inden ma-

den på klipperne. Der er mange krebs og mange vand- og brandmænd (maneter), så vi skal være lidt forsigtige, når vi bader. Vi spiser i lyset fra den nedgående sol med udsigt over bugten med det stille vand de mange opankrede skibe. Nu kommer sejlerne ind til land i gummibåde for at lufte deres skibshunde - et sceneri som gentager sig hver morgen og aften.

Tirsdag d. 10. juli:

I dag vil vi aflægge besøg i fiskerlejet Bovallstrand ca. 7 km mod syd. Undervejs passerer vi Valön og Langö. De bohuslenske klipper består af en rødlig granit, som isen har slebet glat for 10.000 år siden. De røde og blødt svungne klippeformer er meget skulpturelle og smukke, uanset om de står lodret eller ligger vandret. Øerne rejser sig ofte

Bohuslenske klipper når de er smukkeste

med lodrette, utilgængelige sider fra havet, men jævnligt er der sprækker med venlige sandstrande og gode græsområder til teltning, så det er ikke svært at finde en lejrplads. Overalt på øernes læside ligger lystbådene forankret til bolte, som er fastgjort i klipperne, og der udfolder sig et sommerliv med badning og picnic. Ved de små strande løber børn med redningsvest rundt i vandkanten og fanger krabber og finder muslingeskaller i sære former. Jo, de forstår at udnytte mulighederne, de svenskere, selvom der også er rigtig mange nordmænd. I Bovallstrand spiser vi frokost og ser lidt på den lille idylliske by, inden det atter går hjemad. Det er blæst yderligere op fra sydvest. Vinden er nu oppe på 10 m/s, og ud

for Valö (som ikke er en ø men stor udvækst på fastlandet) er der ingen beskyttende øer, så over en strækning på et par kilometer ligger vi i 1½ meter høje sidebølger. De bryder dog ikke, så det går fint, og vi kommer snart i læ igen ved Munkholmen og øgruppen nord for denne, og der fra er det bare smørsejlads det sidste stykke hjem. Vi er lidt trætte af den vedvarende kraftige vind fra sydvest. Man bliver ør i hovedet af den stadige uro, men ifølge vejrudsigten må vi udholde den nogle dage endnu, og så længe solen skinner og det holder tørt, er vi tilfredse. Hjemme i lejren byder Anne-Mette på knækbrød med feta ost, oliven og whisky – en herlig snack under disse primitive forhold. Efter aftensmaden er der tid til at skrive dagbog, læse bøger og gå ture på øen. I morgen trænger de fleste af os til en hviledag, bortset fra Anne-Mette, som ikke kan få nok roning, og så er det jo godt, at vi hjemmefra har aftalt, at vi ikke nødvendigvis skal følges i flok hele tiden, men at der også skal være plads til individuelle ønsker.

Onsdag d. 11. juli:

Overliggerdag. Sen morgenmad. Vejrudsigten siger 10-13 m/s, overskyet med byger de næste 3 dage. Ved middagstid tager Anne-Mette af sted på en alenetur til Fjällbacka. Vi andre går øen rundt. Området har været center for en intensiv stenindustri. På store arealer har man brudt de øverste 2 meter af granitten løs i store kantede klippeblokke, som nu bare ligger ubrugte hen og skæmmer landskabet. Transportveje rundt i området har muliggjort, at heste har kunnet slæbe stenene ned til udskibning. Det har været et ufatteligt hårdt arbejde at tjene til føden som stenhugger på disse barske, nøgne klipper med vestenvinden hylende direkte ind fra havet. Sporene vidner om, at det må have myldret med folk i tidligere tider, men efterspørgslen må have stoppet brat. Det virker som om man har forladt stedet fra den ene dag til den anden, for der ligger løsthuggede materialer nok til en dæmning fra Ystad til Bornholm. På øens højeste punkt ligger en enorm samling rullesten, som er en begravesplads fra forhistorisk tid. Om eftermiddagen går jeg rundt og samler besynderligt formede muslingeskaller i standkanten. Birthe, Hans-Jørgen og Kim ror ind til bilerne i Hee Strand og henter vand og supplerende mad i bilen. Lotte og jeg slapper af med badning og læsning. Senere tager Kim også på tur til Vassviken og rundt om Hornö, hvor den tidligere omtalte vagplyndrerske

Justina boede. Undervejs møder han Anne-Mette, og de slår følge hjemad efter en tur på hhv. 26 og 7 km. Under aftensmaden får vi besøg af en lille fåreflok, som lige er nede at vende lejren og se os an på deres aftentur.

Torsdag d. 12. juli:

I dag vil vi nordpå. Vinden er stadig i SV men har løjet noget af. Vi går indenom Lille Hamburgö og direkte nord til Store Lyngö, drejer lidt ud mod havet i pæne bølger og følger en perlerække af skær og holme og skifter så kurs til NØ mod Trinisla og Gåsön, hvor vi lægger ind og spiser frokost. Mod nord ligger Dyngön = den høje ø = 48 m. Oppe på toppen ligger et lille bitte rødmalet skur med et vindue i hver side. Det er lodsudkiggen, som kan ses som fikspunkt i størstedelen af den omgivende skærgård. Undervejs har vi kigget på de lejr muligheder, som er anvist i hæftet "Paddla kajak och tälta i Bohuslän" og beskrivelserne i bogen "Paddla kajak i Bohuslän". Efter frokost, badning og hvile går det videre mod NØ, hvor vi runder Kalvön nordom til Stenholmene. Her er et par gode lejrpladser, som vi skriver os bag øret. De ligger bare et par km fra Fjällbacka og giver adgang til skærgården nord for. Det er som altid frydefuldt at glide af sted i sin kajak og kunne navigere frit til alle sider, mens nethinden bombarderes af smukke synsindtryk. Røde klippeøer på alle sider, bølger på vindsiden, fladt vand på læsiden. Blå himmel og luftige hvide skyer. På lavt vand fascineres man af den vekslende havbund. Selv den mindste sprække kan man gå på opdagelse i. Det er en frihed, som ikke kan opnås på anden vis, så jeg vil ikke bytte mit fartøj og dets muligheder for noget andet. Vi vender hjemad og går gennem Hamburgsund endnu en gang og videre til vores lejr. Efter aftensmaden følger vi Birthe og Hans-Jørgen ind til bilerne ved Hee Strand. De skal hjemad i morgen og må desværre forlade os. Vi hjælper med at få kajakkerne op på bilen og fylder den sidste mad i kajakkerne. Så siger vi farvel og tak for denne gang og ror tilbage til lejren. Undervejs fabler vi om en godnat bajer, men mørke skyer har trukket op, og det er begyndt at stænke, så vi springer ind i teltene og får kun lige lukket teltdøren, inden regnen for alvor bryder løs, så øllet må vente til i morgen.

Fredag d. 13. juli:

Ifølge allemandsretten må man overnatte 2 nætter på det samme sted. Vi har nu ligget her 5 nætter, men her er masser af plads, og vi har haft selskab en enkelt nat af 3 unge mennesker på langfart, men i dag vil vi flytte lejren op til Stensholmen og erobre nye områder. Vi har tidligere altid undret os over så få kajakker, vi har mødt på vore ture, men her ser vi jævnligt kajakker i små og større grupper og lidelsesfæller, som ligger i lejr. Under morgenmaden aftaler vi at tage af sted kl. 12. Det blev senere udsat til kl. 12³⁰, men reelt kom vi først af sted kl. 14³⁰ – det siger noget om vores afslappede holdning til tingene. Vinden har taget til igen, 8-10 m/s fra sit faste sydvestlige hjørne, men vi kan ro i læ det meste af vejen, så det betyder ikke noget. Sidst vi var her på kysten regnede det konstant i de 10 dage, vi var af sted. Alt var vådt og klamt, og vi selv hævede helt op i ansigterne. Hjemme fra Bornholm får vi meldinger om masser af regn og køligt vejr, og på de svenske avisers forside kan vi læse om oversvømmelser og skypumper. Her har vi til gengæld tørvejr alle dage med skiftende sol og lette sommerskyer – de tunge skyer ligger inde over land, og badevandet er 22°, så vi må sige, at vi valgte det rigtige sted. Vi går nordpå og gennem Hamburgsund, som vi efterhånden synes vi kender. Vi går i land ved turistinformation, tanker vand og får udskrevet en vejrmelding for Fjällbacka. Vi tager på bytur, hvor vi fouragerer og snuser rundt i forretningerne. Tilbage i cockpitet går vi ud af sundet og drejer så mod

NØ, og efter et par kilometer ankommer vi til en pragtfuld plads i en lille vig på Stensholmen. Det er herligt at kunne trække kajakken op på en 4 meter bred sandstrand og slå teltet op på plant græs lige bag ved. Når der så også er læ for vinden og en smuk udsigt, fås det ikke bedre, så nu er det tid for den øl, vi blev snydt for i går aftes. Vi nyder aftenmaden og lejrlevet, indtil det er tid at forpuppe sig i soveposen.

Lørdag d. 14. juli:

Vi bliver vækket af Anne-Mette, som allerede har været på morgentur ind til Fjällbacka og købt rigtigt bagerbrød og kardemommeboller. Vild luksus. Vejrudsigten lover 3,6 mm. regn, op til 20° og kun 5 m/s fra syd, så i dag vil vi ud i havet. Vi sætter kursen VSV og bevæger os i adstadigt tempo af sted gennem øhavet forbi Tenungen, Gåsön og Trinisla og videre stik vest ud til Vedholmen, en af de yderste øer inden det åbne hav. Ligeså længe mennesket har færdes til søs, ligeså længe har søfarende søgt beskyttet havn her. Vikingerne, middelalderens prilgrimme og Hansaflåden såvel som nutidens lystsejlere kan her finde læ og fine sandstrande. På nordsiden går vi ind i en sprække, som afsnører øen fra det yderste skær ved en smal sprække, der midt på er fyldt op med små rullesten. Her går vi i land, kravler op ad sprækkens sider og finder en gryde, hvor vi kan holde frokost-pause. På et tidspunkt skal jeg ned og hente noget i kajakken og får pludselig travlt, da jeg ser, at min kajak er ved at stikke til søs. Jeg løber ud i vandet og får fat i den, hvor jeg stadig kan bunde, så jeg slipper med forskrækkelsen, men man må sige, det er temmelig amatøragtigt, for med den vind ville den hurtigt være drevet langt ud. Efter pausen går vi sydpå for at undersøge lejrpladsen i vigen der. Vi har en plan om at bruge den som afsæt til en tur ud til Väderöarna, der ligger som en øgruppe for sig 5 km længst ude i havet. Vi konstaterer, at pladsen er lille og godt besøgt af sejlsende badeturister men ellers velegnet til vores formål. Vi ror ned mod den lille nabø Hamnholmen. Undervejs kommer vi i kontakt med en familie i en motorbåd. De har fisket, og sønnen har fanget flere

Faren lurar overalt

Hamnholmen går det så i nordøstlig retning mod Florön. Her kommer vi forbi et stort hus med en kæmpe stor gulmalet magasinbygning. Her fandtes tidligere et trankogeri og salteri i forbindelse med de store sildeperioder i 17 og 1800 tallet. Tranolien brugtes som læderfedt og brændsel, men også gadelygterne i Paris blev forsynet med tranolie her fra. Naturligvis fandtes der også en smugkro for tørstige søfarende. Det var mor Abela, der med fast hånd og god fornemmelse for markedet styrede kroen og gæstgiveriet fra 1830-1884. Hun drev også bordelvirkksomhed, ligesom der var noget så avanceret som topløs betjening, og da det gik højest langede man 70-80 liter brændevin over disken dagligt – den største omsætning i landsdelen. I 1960'erne kom tenorsaxofonisten Stan Getz på besøg og drak bourbon på bryggen, og i 1970'erne indspillede man her TV filmatiseringen af Emilie Flygare-Carléns roman "Et købmandshus i skærgården". I dag er flaget er oppe, og der ligger et par lystbåde fortøjet ved bryggen, da vi kommer forbi, men ellers er der ikke tegn på tidligere tiders aktivitet. Fra Florö går vi østpå tilbage til lejren. Kim og jeg ror lidt videre gennem en kanal ned til sydsiden af nabøen Lille Stensholm for at se kirkegården, som er anlagt for 13 døde tyske sømænd, som drev i land efter det store søslag i Skagerrak den 31. maj 1916. Det er en ganske

hundrede makreller. De spørger, om vi ikke vil have nogen. Om vi vil? Jo tak! Så vi får overrakt 4 store blanke makreller i en plasticpose, og kan nu glæde os til aftenmaden. Vi vinker farvel og går i land på Hamnholmen under lidt besværlige forhold, for vi vil se de "moderne helleristninger", som er ridset ind i klipperne. Her har sejlskibe ligget underdrejet i lange perioder og ventet på magsvejr med deres fragt af tømmer og sild til Danmark. Helt tilbage fra 1500 tallet har søfolk fordrevet ventetiden med at indridse årstal, skibsnavne, kompasroser og tegninger i de glatte klippesider. Mange af ristningerne er forvitret gennem tiden og svært læselige, mens andre er tydeligere og enkelte malet op. Efter

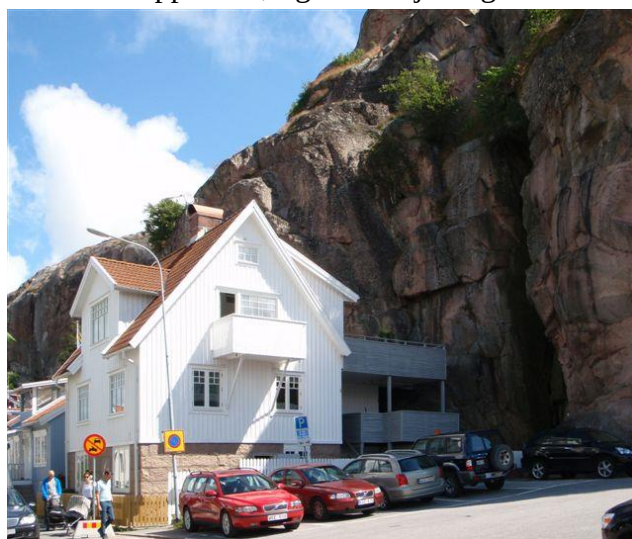
prunkløs kirkegård med græs, omkranset af et lavt firkantet gærde af granitsten med en gitterlåge af jern. De 13 gravsten står på rækker med inskriptioner, som er svære at læse. Kirkegården holdes ved lige af tyske midler. Kim går op til øens top, hvor der ligesom på Dannemark er samlet en stor bunke rullesten over en forhistorisk grav. Hjemme igen i lejren finder Kim sin kniv frem og renser og fileterer de 4 makreller, som vi med stor fornøjelse sætter tænderne i. Vi nyder, at det for en gangs skyld er helt vindstille, og indhalerer en whisky til solnedgangen over det spejlblanke vand. I det fjerne kan vi svagt høre tonerne fra en blueskoncert inde i Fjällbacka.

Søndag d. 15. juli:

I dag er det blevet tid til bytur. Vi skal ind til Fjällbacka, som vi har læst så meget om og glædet os til at se. Vi ror øst om Korsön, forbi Sälvik og trækker op på en lille strand ved badholmen, hvor der også er vandrerhjem. Vi skifter tøj og forklæder os som almindelige turister. Vejen går forbi en lang række bådhus, indrettet som sommerboliger. Marinaen er stuvende fuld af lystsejlere i alle afskygninger og størrelser. Træhusene er alle velholdte og malet i lyse pastelfarver. Det er et turistmekka, som besøges af tusindvis af sejlere hvert år. Bilerne i gaderne er overvejende smarte sportsvogne og seje firhjulstrækkere af mærkerne Audi, BMW og Mercedes. Ingen tvivl

om, at det er jetsettets foretrukne feriemål. Jo mere vi nærmer os centrum, jo smallere bliver området mellem vandet og Vettebjerg massivet, som rejser sig lodret op til en højde af 76 meter. Nogle steder synes bjerget næsten at læne sig ud over husene, som ligger og trykker sig ind i bjergsiden. I centrum er der et mylder af turister. Vi gennemtrawler samtlige forretninger, flere af dem indrettet i de 300 år gamle magasiner. Aldrig har vi set så mange butikker med smart sejler tøj. Der er én, som udelukkende sælger badedragter, og udvalget er enormt. Vi køber nogle bøger, postkort og grej til makrelfiskeri. Frokosten indtages på en lille fiskerestaurant, inden vi går ned og får en is på Ingrid Bergmans torv, hvor der står en bronzebuste af den verdensberømte skuespiller. Om sommeren er marinaen fyldt op, men om vinteren ligger der ganske få både tilbage, og der er kun 800 fastboende sjæle, så det er nok rimeligt at sammenligne med Gudhjem. Vi følger stien væk fra hovedgaden og begiver os ind i den 200 meter lange Kungsklyften. Den hed oprindeligt Ravnekløften, men man ændrede navnet efter kong Oscar II's besøg i 1887. Kløften er få meter bred med lodrette vægge til begge sider, og i den ene ende hænger fire kolossale klippeblokke kilet fast mellem bjergsiderne. I 1984 blev kløften brugt som kulisse til "Ulvesprækken" i nogle af scenerne i Astrid Lindgrens "Ronja Røverdatter", og her sprang Ronja og Birk over "Helvedsgabet", og hvis man råbte for højt, ville de store stenblokke falde ned. Det er en imponerende klippekluft, og vores hjemlige Randkløve blegner fuldstændigt. Vel ude i den anden ende går vi op ad den lange trætrappe, som klynger sig til Vettebjergets side. Oppe på toppen er der en imponerende udsigt over hele byen og den vidtstrakte skærgård og havet, som ligger og blinker i det klare solskin. Det blæser godt heroppe – de har lovet 9-10 m/s. Vi går tværs over bjergmassivet for at købe ind i ICA, som ligger på bjergets bagside. Bagefter går vi rundt om bjerget tilbage til byen, hvor vi køber en vejrudsigt. Da vi kommer tilbage til stranden, hvor kajakkerne ligger, er det blæst op til 15-16 m/s. Hjemvejen er direkte modvind, og selvom der kun er to kilometer til lejren, må vi erkende, at det vil være uforsvarligt at gå ud i bølgerne.

Nu er gode råd dyre. Der er optaget på vandrerhjemmet. Kim, vores tolk i det svenske, ringer til en bådtaxa, men de vil heller ikke gå ud i det vejr så sent. De kan i øvrigt heller ikke lægge til på Stensholmen men henviser til søredningstjenesten. Det ville nok være at overdrive situationen, så vi går i stedet op i byen for at finde en overnatningsmulighed. Efter nogen tids søgen ser vi et skilt med værelser til leje i et gult træhus på Föreningsgatan. Her får vi anvist to værelser på første sal, det ene med altan. Huset er bygget i 1940, og de blomstrede tapeter og almuemøblerne ser også ud til at være fra den tid. Det er bare så nuser. Værtinden bor i et lille anneks, og hendes forældre i kælderen, for stueetagen er også lejet ud. Vi betaler 300 kr. pr. seng og 100 kr. ekstra for lagner. Det er ganske rimeligt, og vi er glade for at have tag over hovedet. Vi går ned til kajakkerne og henter vores grej med stormen hylende om ørerne. Kajakkerne flytter vi op i læ under et buskads på en græsplane ved vandrerhjemmet. Tilbage i huset reder vi senge og spiser aftensmad, som består af rugbrød med hvad vi har af pålægsrester og fylder efter med slikkerage. Vi putter os under dynerne og spekulerer lidt over, hvornår vi mon kan komme tilbage til lejren.

Mandag d. 16. juli:

Nogle er tidligt oppe og går til bageren efter brød og æg og en ny vejrudsigt, som viser, at vinden vil løje de næste mange dage, så efter morgenmaden pakker vi sammen og vasker op, betaler og begiver os ned til kajakkerne. Der blæser stadig en god vind, men ikke mere, end at vi vil begive os af sted. I stedet for at tage den direkte vej, gør vi en omvej på en ekstra kilometer ud til Valön og Nabban for at udnytte læ mulighederne så meget som muligt. Vi er snart tilbage i lejren igen og kan med lettelse se, at teltene stadig står, som da vi forlod dem. Det er godt at være "hjemme" igen. På et eller andet tidspunkt fostrede Anne-Mette og Lotte en idé om at starte et firma sammen: "Anne-Mette og Lottes guidede ture". Kurserne kunne være "Nak og æd" (makrelfiskeri fra kajak), "Bølgesejlsads for landkrabber", "(far)Vild med GPS", "Sund og slank med Trangia" og "Sælindsigt" - sælsafari kombineret med meditation og yoga. Konceptet blev udviklet under resten af turen, og Kim og jeg blev stillet i udsigt, at vi efter ansøgning måske kunne komme i betragtning som guider. Ja, man har jo ikke andet skæg end det man selv laver. Resten af dagen er ren afslapning og badning i den bagende sol. Alt vores grej har efterhånden hvide rande og er helt fedtet af saltvandet. Selvom vi bruger saltvandssæbe, bliver håret alligevel lidt stift og man kan godt føle sig lidt som en sild i saltlage, men saltkoncentrationen i Skagerrak er jo også 3-4 gange så høj som i vor hjemlige Østersø. Nå melder Lotte, at maden er klar. Menuen står på stegt kødfars med kogte snapris og stegte løg og æbler. Lækkert!

Tirsdag d. 17. juli:

I dag skal vi flytte ud til Vedholmen, så vi pakker lejren sammen i ro og mag. Den står igen på sol og lette skyer. Der er lunt, 18°. Det lufter stadig, 7- 10 m/s, men det ser fint nok ud. For at få en tur ud af det, går vi ikke den lige vej men slår et smut op mellem Valön og Hjärterön. På østsiden af Hjärterön kommer vi forbi et fantastisk skærgårdshus med store magasinbygninger ud til bryggen. Det tilhørte en gang i 1800 tallet en farverig kaptajn Bruce, der bl.a. drev et sildesalteri. Hans eksport af saltsild medførte stor rigdom, som han gerne omsatte til indtagelse af stærke varer i gode venners lag. Det fortælles, at han en gang hejste sin kone op i flagstangen som en bohushensk forgænger til Emil fra Lønneberg. Den lokale præst Holmqvist aflagde jævnligt besøg for at prædike kyskhed og afholdenhed. Han tilhørte den schartauanske kirke - en fundamentalistisk vækkelsesbevægelse, som især dominerede i Bohus-

Kaptajn Johannes Bruces magasinbygninger

len i 1800 og 1900 tallet. Over for sildekongen talte han dog for døve øren og måtte hver gang forlade øen med uforrettet sag. Med sildeperiodens ophør forsvandt også kaptajn Bruces rigdom. Han måtte sælge øen og flytte til Valö, hvor han døde i 1882. Vi fortsætter lidt sydpå og drejer så ind i vigen på Dyngön med det lille lodshus for at spise frokost. Da vi skal af sted igen, kommer der et forvirret kvindemenneske ned og anklager os for at have besørget i hendes have. Der bliver en del palaver, inden vi kommer af sted. Hun blev vist ikke overbevist om vores uskyld, men vi havde altså ikke mulighed for at tage en DNA test – det indgår ikke i vores rejse kit. Vi møder sørednings-tjenesten, som er rundt at hente affald. Kim passer dem op og får lov til at aflevere vores skraldepose. Vi kommer forbi en badende familie, som fortæller, at de netop har set en sæl bag ved os. Surt show! Vi fortsætter syd om Fläskön og går mod sydvest gennem et område med masser af skær, holme og småøer, indtil vi lander på stranden ved den lejrplads, vi tidligere har udsøgt os. På det sidste åbne stykke har vi hård modvind, så det er dejligt at komme i læ. Vi går en tur over på vind-siden ud mod det åbne hav. Der er en strid vind og kraftig sø, som brager mod klipperne, så chancerne for at komme ud til Väderöarna i morgen er nok ikke store, men vi får se...

Onsdag d. 18. juli:

Frokostpause på Lille Borgen

frokost på nogle dejlige flade, varme klipper. Vi drejer så mod øst forbi sydspidsen af Dannholmen. Her står et grønt hus trodsigt vendt mod havet og vestenvinden med et lille tårn, som kunne ligne et klokketårn. Den svenske skuespillerinde Ingrid Bergman (1915-1982) og hendes mand, Lars Schmidt, ejede huset og øen en periode. Her tilbragte de mange somre i ly for paparazzi-ernes søgelys. På et lille skær uden for står en to meter høj, meget smuk bronzestatue af en fredsdue med udbredte vinger. Den rejste Lars Schmidt i 1995 for at gøre opmærksom på fredsarbejdet på Balkanhalvøen. Vi tager nogle fotos og ror lidt videre til nabøen Lökholmen. I vigen, som vi har udset os, ligger et rødt telt i forvejen, så jeg går lidt længere frem for at se, om der er andre muligheder men finder ikke noget, der er bedre, så vi går i land, etablerer lejren - der er masser af plads længere oppe bag ved - og varmer en gang forloren skildpadde. Bagefter tager vi på en aftentur rundt om Musön i den nedgående sol. Lotte afprøver sit grej til makrelfi-

Vi står op til endnu en dag med strålende sol. Desværre står der for kraftig gammel sø til, at vi kan tage ud til Väderöarna. I morgen ville chancerne uden tvivl være bedre, men vi har kun dette ene skud i bøssen, hvis vi skal være tilbage til bilerne i overmorgen. Vi pakker derfor hurtigt lejren sammen, og godt det samme. Inden vi er klar til afgang, bliver området invaderet af bådfolk med børn, parasoller, klapstole og picnickurve til en dag ved stranden, som snart ligner Bellevue. Aldrig så snart har vi båret de sidste ting ned til kajakkerne, før vores plads bliver indtaget af badegæster. Vi går nordpå øst om Kirkogårdsö, Ndr. Dyngö og St. Borgen. Kim opdager en ganske smal sprække på Lille Borgen, hvor vi kanter os ind og holder

Lejren på Lökholmen

skeri, men har ikke held i sprøjten. Kort efter vores tilbagekomst ankommer også ejerne af det røde telt i deres kajakker. Det er et norsk ægtepar, og efter en hyggelig snak går vi til køjs.

Torsdag d. 19. juli:

Dagen starter som en let skyet gråvejrsdag, men det er helt rart efter dage med stikkende sol. Vi skal flytte ned til vores første lejr på Dannemark 12 km mod syd for at være tæt på bilerne i morgen. Der er næsten ingen vind, så vi beslutter at lægge ruten i den ydre skærgård. De tungt lastede kajakker kløver det stille vand, mens øerne glider forbi i adstadigt tempo. Vi følger med på GPS og kort og kan afkrydse Dyngön, Gluppö og Djupryggen, hvorfra vi kan se over til vores gamle lejrplads på Vedholmen. På et tidspunkt ligger vi i lidt spredt formation, og pludselig er der én, der peger hen over vandet. Yes! Mission accomplished! Efter ti års kajakferie langs de svenske kyster ser vi vores

I den ydre skærgård

første svenske sæl 20 meter foran os. Det er kun øjnene og næseborene, der er oppe, men der er ingen tvivl. Den kigger undersøgende på os og dykker så ned med et plask efter kort tid. Rundt om kajakkerne står et springvand op af små fisk. Vi har nok forstyrret jagten. Lidt efter dukker sælen op igen et stykke bag os og forsvinder så. Kim prøver det gamle trick med at ro baglæns over en strækning, da sæler har det med at dukke op bag ved båden, men vi ser ikke mere til den. Det er en stor tilfredsstillelse endelig at have set denne havets beboer. Vi ændrer kursen til SØ og kommer forbi tre ganske små rundryggede skær. På den ene er opsat et officielt vejskilt med ikonet for ujævn vej - ja, det kan man sige. En vittig sjæl har malet brystvorter på de to ujævnheder.

Ved Sjövikén lægger vi ind til sejlklubben SSSS, hvor vi igen får lov at tanke vand. I denne uge det yngre årgange, der er på kursus. Små nysgerrige og hjælpsomme piger i 6-8 års alderen vimser rundt på broen og stiller spørgsmål. De fylder ikke meget i optimistjollerne. 5 km senere er vi tilbage på Dannholmen. Klokken er blevet 15³⁰, og vi er skrupsultne, så det gør godt med en lidt sen frokost. Solen har braget igennem det tynde skydække, og vinden har lagt sig helt, så der bades og etableres lejr. Det fås ikke meget bedre, og vi slapper af, bortset fra Anne-Mette, som tager ud på en ekstra tur til Saltskärs käring for at tage afsked med området. Hun opfører sig som en forkælet pige, stamper i jorden og råber: ”Jeg vil ikke hjem!”. Vi andre har det på samme måde, for vi elsker denne easy-living ferieform og den frihed, som kajakken giver os. Hen under aften blæser det op fra nord, så vi har vinden lige ind i lejren, og der kommer skyer, men det kan ikke tage glæden fra en pragtfuld dag på havet. I morgen er det slut på turen, så vi er nødt til at være lidt mere strukturerede i vores planlægning af dagen. Anne-Mette lover at servere morgenmad kl. 8, og vi aftaler at forlade øen kl. 10.

Fredag d. 20. juli:

Som lovet har Anne-Mette morgenmaden klar præcis kl. 08⁰⁰. Blå himmel og bagende sol, så alt kan pakkes tørt ned. Vi er effektive, så der er god tid til morgenbad og -toilette, men det er svært at skulle forlade stedet. Kl. 10⁰⁰ sharp støder vi fra land for at ro de sidste 2 km ind til bilerne ved Hee Strand. Havet glitrer, og de røde klippeformationer gløder i solen, som vil de vise sig fra deres bedste side for at holde på os lidt endnu. Vi er dog standhaftige og slutter vores tur ved slisken inde i den lille bådhavn. Bilerne står der endnu, og vi finder nøglerne frem, pakker grejet sammen og får bakset kajakkerne op på plads. Vi tager de sidste billeder og tager hul på de 500 km ned til Ystad. Frokosten indtages på legepladsen til en lille forskole inde i en skov. I Ystad er vi sædvanen tro inde i Willys og køber svenske specialiteter og slutter af med det traditionelle besøg i bladkiosken inde i byen, inden vi kører ned og holder i kø ved færgen, som afgår planmæssigt kl. 20³⁰.

Skærgården ud for Fjällbacka omtales flere steder som et paradis for kajaker, og vi kan kun samtykke. Området er fuldt af natur- og kulturhistorie, især præget af fiskeri, søfart og stenbrydning. Mellem de massive granitformationer findes et utal af små vige med sandstrande og teltvenlige græspletter i ly for den fremherskende vestenvind. Hvis man helst vil blive væk i naturen og føle sig alene, skal man måske søge andre steder hen, for på en varm solrig dag er man ikke alene her. Overalt ligger skibene opankrede eller fortøjet til klipperne, som er fulde af solbadere. På strandene har familier slået sig ned, og børn med orange redningsveste leger i vandkanten. Så der er masser af trafik og liv, og når man skal supplere madrationerne og skaffe vand kan det kombineres med shopping og sightseeing i de maleriske småbyer. Vi er glade for at have oplevet Bohuslen under optimale vejrforhold sammenlignet med sidst, vi var her, så mon ikke, vi engang vil vende tilbage til området eller måske Grebbestad lige nord for?

*The dream-team: Kim, Hans, Lotte
Birthe, Hans-Jørgen og Anne-Mette*

- Litteratur: "Paddla kajak i Bohuslän" af Joakim Hermanson, Calazo forlag 2009
"Paddla på västkysten" af Jan Lönn og Olle Persson, ICA borgforlag 1999
"Skärgårds paddling" af Hakan Wike, ICA bogforlag 2007
"Paddla kajak och tälta i Bohuslän" af Jens Marklund, Orust Kajak & Friluftsliv AB

